

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ “ЦВЕТИЋ”

Кнић, септембар 2021.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА „ЦВЕТИЋ“
БРОЈ: 533/2021
ДАТУМ: 10. 09. 2021. године
К Н И Ћ

У складу са одредбама члана 58. и члана 119. став 1. тачка 2. Закона о основама система образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, број 88/17, 27/18 – др.закони, 10/19 и 6/20), члана 16. и 17. Закона о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник РС", број 18/2010, 101/2017-др.закон, 95/2018-др.закон и 101/2019), члана 65. став 1. тачка 2. и члана 131. Статута Предшколске установе “Цветић” број 264/18 од 05. 04. 2018. године, и Правилника о основама програма предшколског васпитања и образовања ("Службени гласник РС - Просветни гласник", бр.16/2018), Управни одбор Предшколске установе “Цветић”, на седници одржаној дана 10. 09. 2021. године, донео је

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ “ЦВЕТИЋ”

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Предшколски програм креиран је у складу је са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о предшколском васпитању и образовању, Правилником о општим основама предшколског програма, Развојним планом Установе. Заснован је на анализи и процени ефеката програмских активности реализованих у протеклом периоду, специфичностима локалне заједнице, потреба и очекивања породица, могућностима дечијег вртића. Пратећи Правилник о општим основама предшколског програма овај документ даје полазишта за даље конкретизовање и флексибилно прилагођавање контексту групе и вртића и пружа могућности за квалитетно планирање, реализацију и евалуацију васпитно-образовног рада.

1. Портрет установе

а. Локално окружење

Предшколска установа “Цветић” постоји као јединствена Установа која се бави предшколским васпитањем и образовањем деце, узраста од 12 месеци до 7 година, од 1990. године. Налази се на подручју општине Кнић, у веома лепом природном амбијенту. У оквиру Установе налази се 7 објеката у којима се обавља делатност.

Припада Шумадијском округу, окружена општинама Крагујевац, Краљево, Чачак и Горњи Милановац. Заузима површину од 413 км са 36 насељених места у којима живи 14.237 становника (попис 2011. год.)

Сам географски положај општине обезбеђује веома добру саобраћајну повезаност са околином. Саобраћај се углавном одвија преко државних путних праваца Крагујевац – Чачак, Крагујевац – Краљево, Кнић – Баре, Крагујевац-Горњи Милановац, преко којих се обезбеђују излазак на ауто-пут Београд-Ниш и Ибарску магистралу. Повезаност општинског центра Кнића чија се седишта налазе на двадесетом километру магистралног пута Крагујевац-Чачак, са насељеним местима на подручју општине обезбеђују се локалним путевима у дужини од 92 км, од чега је 66 км асфалтирано.

Кнић је од већих градова у у свом окружењу удаљен: од Крагујевца 20 км, Чачка 41км, Краљева 43 км, Горњег Милановца 33 км, а од Београда 140 км. Преко територије Кнића пролази значајан међународни железнички коридор Крагујевац-Краљево, као и два магистрална пута који општину повезују са ибарском магистралом, Чачком и Горњим Милановцем.

Социо-економски статус становништва, односно наших корисника услуга-родитеља је веома различит. Креирањем заједничког културног контекста између породице и вртића сагледавамо богатство различитости и отварамо путеве за нове видове сарадње и истинско партиципирање родитеља.

Организациона структура Установе:

Р/ Б	НАЗИВ ОБЈЕКТА	Капацитет група	број деце	Површина објекта	Адреса објекта
1.	Кнић	4	74	800	Мајданска 14
2.	Кнић- ”Звончица”	2	46		
3.	Гружа	3	70		
4.	Топоница	2	35		
5.	Баре	1	6		
6.	Забојница	1	24		Патријарха Павла 30

	“Родино гнездо”				
7.	Губеревац	1	5		

С в е г а: 14

У оквиру делатности Установе организовани су различити облици рада са децом: целодневни боравак, четворочасовни припремни програм и полудневни боравак.

Пратећи потребе породице и деце узраста од 1 до 7 година, у Предшколској Установи “Цветић” организује се целодневни боравак, као основни и примарни облик рада, у трајању од 06:00-15:30 сати. У целодневном боравку смештено је око 150 деце узраста од 3 – 7 година и 40 деце узраста до 3 године.

За децу у години пред полазак у школу организује се и посебни облик рада (припремни предшколски програм) у трајању од 4 сата. Полудневним и целодневним припремним програмом обухваћено око 86 деце. Овај облик рада се реализује у просторијама вртића и основних школа на територији Кнића, Груже, Губереваца, Топонице, Бара и Забојнице . Кроз овакав облик рада, у потпуности се задовољавају исказне потребе родитеља и деце.

Предшколска Установа својим различитим облицима рада обухвата око 261 деце, што представља висок проценат у односу на укупну популацију. Највећи број обухваћене деце је у најстаријем узрасту (5 – 7 година) и у припремним групама. У циљу повећања обухвата деце и повећања доступности квалитетног предшколског васпитања и образовања за сву децу у Установи осмишљени су квалитетни програми. Ови програми имају снажне ефекте на свеукупан развој и добробит деце, породице и друштва. Улагање у рано образовање је дугорочна и сигурна инвестиција, где у складу са наведеним наш тим проактивно иступа подржавајући добробит деце и породица ангажовањем у разноврсним пројектима у сарадњи са локалном заједницом, надлежним институцијама и релевантним организацијама.

Сви кадрови који су ангажовани за рад са децом су квалификовани и стручно оспособљени за васпитно-образовни рад, што је веома значајно за успешну реализацију. На узрасту од 1-3 год. раде медицинске сестре васпитачи са средњом медицинском школом, а са децом од 3-7 год. васпитачи са вишом, струковном школом (трогодишња) и

високом школском спремом. . Установа нема стручне сараднике, има једног сарадника на превентивно здравственој заштити. О исхрани се стара један дијететичара-нутрициониста по пројекту.

Установа планира посебну бригу за децу са тешкоћама у развоју, развијајући мрежу подршке породицама тако што негује сарадњу са релевантним институцијама и организацијама као што су: Интерресорна Комисија, Центар за социјални рад, Дом здравља Кнић и друге. Такође, тим за инклузивно васпитање и образовање, учествује у заједничком креирању програма и пружању подршке породицама и деци у остваривању добробити.

Кадар - структура и број:

НАЗИВ РАДНОГ МЕСТА	Јасле 3групе	Вртић 5група	ППП 6 група	УКУПНО 14 група
РУКОВОЂЕЊЕ				1
САРАДНИК ЗА ПЗЗ				1
ВАСПИТАЧ		9	8	17
МЕДИЦИНСКА СЕСТРА- ВАСПИТАЧ	6			6
ПРИПРЕМА ХРАНЕ				2
АДМИНИСТРАТИВНО ФИН. ПОСЛОВИ				2
ОДРЖАВАЊЕ ХИГИЈЕНЕ				5
ТЕХНИЧКИ ПОСЛОВИ				1
УКУПНО				35

Васпитно - образовни рад се остварује на српском језику.

в. Култура установе: мисија и мото установе

Мисија установе је дефинисана у складу са вредносним полазиштима Основа програма и саставни је део актуелног Развојног плана установе Цветић 2021-2026.

Мисија установе гласи: У нашој Установи се промовише значај раног развоја и континуирано се ради на повећању обухвата деце и грађењу климе у којој се сви осећају уважено. Креирамо сигурну, здраву и подстицајну средину која пружа могућност сваком детету да развија своје потенцијале, кроз игру и активности. У Установи се негује континуиран професионални развој запослених и прате се актуелности у области предшколског васпитања и образовања и узима активно учешће у пројектима од значаја за даљи развој праксе. Тимски рад је замајач развоја Установе.

Наша Установа постаје место заједничког живљења деце и одраслих у локалној заједници, заснованог на култури уважавања, учешћа и добробити свих актера. Дечја игра и перспектива детета је покретач креирања програма. Програми који настају у установи су разноврсни, квалитетни и одговарају потребама деце, породице и заједнице. Развој установе ослоњен је на лидерско деловање свих појединаца, тимова и целокупне мреже установе.

Квалитет предшколске установе се огледа у отворености и капацитету за сарадњу и грађење партнерстава на свим нивоима, а квалитет заједнице се види у начину и степену бриге о деци.

Мото: Децо, родитељи и васпитачи, дођите да се играмо, да истражујемо, заједно стварамо квалитетне и инклузивне програме у којима заједно растемо и остварујемо добробит свих!

2. Предшколска установа као место реалног програма васпитно-образовног рада

а. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења;

Пракса Предшколске установе “Цветић” се континуирано развија у правцу демократске, инклузивне и рефлексивне кроз реални програм у конкретном контексту, заједничким учешћем деце и одраслих. Усмерени смо да подржимо добробит деце, породице и аутономију, креативност и професионалност практичара. Програм се гради кроз заједничко учешће свих учесника, деце породице и васпитача у конкретном контексту, засновано на концепцији Основа програма “Године узлета”. Програм је израђајући, односећи се на конкретну децу, њихове породице и развија се уважавајући специфичности животног окружења породице и вртића.

“Васпитно-образовни програм се гради кроз заједничко учешће деце и одраслих као аутентичних људских односа и заједништва у ситуацијама, догађајима и активностима које за њих имају смисла, као процес заједничког учења деце и одраслих кроз који одрасли и деца заједнички конструишу знања и разумевање себе и света”(Основе програма – Године узлета, 2018).

Циљ предшколског васпитања и образовања у односу на дете је подршка добробити детета кроз односе и делање.

Развојним планом установе 2021-2026

одређени су циљеви:

- 1. Стварање услова за развијање програма васпитних група у реалном контексту кроз партнерство са породицом и коришћење свих расположивих ресурса**
- 2. Унапређивање компетенција запослених за непосредни рад са децом, развијање сарадње и заједнице учења и професионалне праксе**
- 3. Грађење партнерства са породицом кроз различите начине информисања, укључивања у рад установе, стручну подршку васпитним компетенцијама родитеља**
- 4. Стварање услова за стручно усавршавање и професионални развој, културе самовредновања и вредновања рада запослених, коришћење свих ресурса, како би се одржао континуитет развоја установе, уважавање потребе породица.**

Водимо се **принципима развијања реалног програма** датим у Основама програма: Принцип усмерености на односе, принцип животности, принцип интегрисаности, принцип аутентичности, принцип ангажованости и принцип партнерства.

Принципи подржавају грађење и неговање односа уважавања, сарадње, одговорности и заједништва. Заједништво је организовано око смислених ситуација (интегрисаног) учења које израћају из искуства, питања, догађаја, збивања у групи и заједници. Сваки члан заједнице је уважен у својој аутентичности и негује се индивидуализовани приступ сваком детету уз подршку деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци из других осетљивих група. У развијању програма фокус је на уважавању перспективе деце и породице и повезивању са локалном заједницом.

Планирање и документовање

Планирање васпитно - образовног процеса настаје и развија се у заједништву деце, родитеља и васпитача. Програм који настаје је смислено повезан са контекстом и истраживањима релевантим деци и одраслима у заједници. Планирање је тематско или пројектно, засновано на интегрисаном приступу учења у коме постоји јединство доживљаја, мисли и делања. Процес планирања је стваралачки (није унапред дат) и одражава реалност живота групе, смислен је заједници а доноси измене у простору и креираним ресурсима. У процес планирања укључени су и родитељи а васпитач планира места у локалној заједници у којима деца могу да проширују искуства везана за тему или пројекат. Циљ у планирању није доћи до брзог решења или овладати неким знањима већ планирање подршке процесу учења засноване на принципима развијања реалног програма.

Документовање омогућава видљивост програма и учења и развоја деце. Видљивост процеса учења је пре свега доступан и потребан деци како би могли да посматрају свој напредак у учењу, да договарају и праве претпоставке о будућем смеру истраживања. Сврха документовања је и континуирано грађење квалитета програма кроз критичко преиспитивање и рефлексивни приступ.

6. Понуда програма и услуга

Кроз сарадњу са локалном заједницом и родитељима доприносимо повећању обухвата деце, видљивости рада установе и промоцији значаја раног развоја. Континуирано проширујемо понуду квалитетних програма, креирамо додатну подршку деци и породици и пружамо прилику деци да учествују у животу заједнице и користе могућности које она нуди као подстицај за учење и рани развој у циљу добробити читавог друштва.

У оквиру делатности Установе организовани су различити облици рада са децом: целодневни боравак, четворочасовни припремни програм, посебни програми и додатне делатности.

1. Целодневни и четворочасовни предшколски програм:

	облици рада									
	целодневни		целодневни				полудневни		ППП	
			3-5,5 година							
објекат	1-3 године		узраст вртића		п. п. п.		Средња мешовита група			
	број група	број деце	број група	број деце	број група	број деце	број група	број деце	број група	број деце
Кнић	2	25	2	49	0		0	0	0	0
Кнић2	0	0	1	20	1	26	0	0	0	0
Гружа	1	15	1	35	1	21	0	0	0	0
Губеревац	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5
Топоница	0	0	0	0	0	0	1	15	1	20
Баре	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6
Забојница	0	0	0	0	0	0	0	16	1	8
СВЕГА :	3	40	4	104	2	47	1	31	4	39

Из наведене табеле се види да Установа има 14 група предшколског програма који ће се одвијати како у просторијама Установе (6 група) тако и у просторима школе(7 група) и МЗ (1 група).

Преглед по планираним облицима рада, броју група и броју деце

редни број	Облици рада	број група	број деце
1	Целодневни боравак 1-3 године (јасле)	3	40
2	Целодневни боравак 3-5.5 година (вртић)	4	104
3	Целодневни ППП	2	47
4	ППП –полудневни (4 сата)	4	39
5	Полудневни 3-5,5 (4 сата)	1	31
	Свега:	14	261

Актуелни пројекти:

Пројекат „SUPER-Локална самоуправа Општине Кнић и Предшколска установа “Цветић” учествују у пројекту: Подршка реформи система предшколског васпитања и образовању у Србији (СУПЕР). Пројекат се реализује у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја. Тело за уговарање пројекта је Министарство финансија, Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ. Пројекат финансира ЕУ.

Циљ пројекта је:

- Развијању професионалних компетенција васпитача и стручних сарадника у предшколским установама за квалитетно инклузивно предшколско васпитање и образовање,
- Јачању професионалних капацитета запослених у локалним самоуправама за планирање и управљање предшколским васпитањем и образовањем и
- Унапређењу законских оквира за предшколско васпитање.

Програм подршке раном развоју деце и унапређивању родитељских компетенција кроз умрежавање у локалној заједници” је пројекат усмерен на проблем обухвата деце узраста од 0 до 6,5 година квалитетним програмом раног образовања са акцентом на укључивање деце из осетљивих категорија, креирање мреже подршке породици и јачање родитељских компетенција. Пројектом се гради мрежу за подршку деци и породици у складу са њиховим потребама,

начелима доступности и градимо прихватајућу и безбедну средину, а препреке које утичу на одазив родитеља за укључивање деце у програме предшколског васпитања и образовања ће бити умањене. Програми осим што пружају холистичку подршку децјем развоју, пружају подршку родитељима за унапређивање родитељских компетенција, бригу и креирање подстицајне средине.

в. Физичко окружење као димензија програма

Простори на нивоу објеката су различити по величини и капацитету, неки су у природном окружењу, скоро сви имају дворишта и терасе. Оно што је заједничко за све просторе јесте да су безбедни и предвидиви, отворени и доступни. У оквиру сваког вртића сви простори, унутрашњи и спољашњи су повезани и међусобно интегрисани са флексибилном наменом. Простор одражава концепцију програма и нарочита пажња се посвећује сталном реструктурирању, развијању и обогаћивању простора у партнерству са породицом.

Простор је променљив и динамичан. Приступачан је за сву децу, подстицајан, инспиративан и омогућава деци да бирају активности и садржаје и начине груписања; могу да раде заједно и сарађују, али и да се осаме и да самостално да користе материјале на различите начине. Деца имају могућност да реорганизују простор, уређују га, истражују, креирају, стварају. На тај начин деца граде лични и групни идентитет и добијају прилику да се осете уважено и одговорно, а пре свега имају мноштво прилика да уживају и да се радују.

Простор је организован кроз просторне целине. Промене у простору резултат су истраживања иницирана децјим питањима, игром и пројектима које као мале заједнице развијају. Материјали који се могу наћи у простору су природни, пластични, дрвени, рециклажни и други који омогућавају вишенаменско коришћење и подстичу децју машту и креативност. Осим играчака и материјала са вишенаменском употребом у простору се могу пронаћи и реални предмети који омогућавају деци непосредан доживљај стварности. Двориште и сви простори вртића су места за игру и учење и одражавају концепцију програма. Функције свега изложеног у простору су истраживање, видљивост програма, персонализованост (даје слику идентитета групе и појединаца), и подстичу заједничког учешћа свих актера (деце и одраслих у вртићу и заједници).

Временска организација је флексибилна у односу на структурирање редоследа и трајања различитих ситуација и активности у вртићима. Дневни ритам активности је устаљен, што омогућава предвидљивост и помаже деци да стекну

дневне рутине. Свакодневне активности (обедовање, спавање, боравак напољу...) се планирају у дијалогу са породицом и локалном заједницом, а у складу са потребама деце. Уважавају се индивидуалне разлике (у вези са исхраном, одмором) које подржавају деце да добробити. Промислимо се о начинима договарања са децом о правилима везаним за рутине и подстиче самосталност деце у обављању рутина.

3. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе

а. Партнерство са породицом

Породица је примарни и најважнији васпитач деце. Партнерство са породицом се гради кроз узајамно поверење и поштовање, сталну отворену комуникацију и дијалог, као и препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага сваке стране путем неговања емпатије, осетљивости и уважавања различитих перспектива. Оно се огледа и у заједничком доношењу одлука као и спремности на компромисе и промене. Неговањем рефлексивности и саморефлексивности у раду практичари унапређују своје компетенције које се односе управо на развијање партнерства са породицом, кроз дијалог и размену у оквиру малих заједница практичара на нивоу вртића и Установе. У новом циклусу развоја рефлексивне праксе усмерићемо се на преиспитивање полазишта, претпоставки и очекивања од сарадње са породицом и постојеће обрасце моћи.

Родитељи су укључени у процес рада и вредновања квалитета Установе у оквиру следећих стручних тела: Савет родитеља, Актив за развојно планирање, Тим за заштиту деце од дискриминације, насиља, занемаривања и злостављања и Тим за самовредновање. На тај начин породице учествују у доношењу одлука, решавању проблема, превазилажењу изазова, унапређивању квалитета рада разматрајући текућа питања из живота Установе која се тичу њихове деце. Поред учешћа родитеља у раду стручних тела подржава се активно учешће породице у животу и раду вртића. Стварају се могућности и прилике да породице одлучују, активно учествују у васпитању и образовању своје деце, учествовањем на родитељским састанцима, осмишљавањем и реализовањем различитих радионица; неговањем родитељских иницијатива; креирањем различитих флајера, видео материјала којима се родитељи позивају на учешће.

Предвиђени су различити видови сарадње са родитељима, као и бројне прилике за заједничко живљење, дружење и грађење квалитетних односа, међусобно упознавање и размену. Партнерство се гради од почетка, већ на

првим родитељским састанцима пре поласка новопримљене деце. Припремљени су и писани и видео информатори о процесу адаптације, игри, иницијативи, организацији живота и рада у вртићу; упитници о навикама и особинама детета. Индивидуални (саветодавни, информативни...) разговори и подршка родитељским компетенцијама од стране васпитног особља и стручне службе су породици на располагању свакодневно. Континуирана је сарадња и размена информација о развоју и напредовању и социјалном функционисању детета унутар наших вртића, а и са другим системима (школа, центар за социјални рад), током свих транзиционих периода.

б. Повезаност са локалном заједницом;

Локална заједница чини друштвени и културни контекст у коме дете одраста као и шире окружење које обухвата физичку и социјалну средину (различите установе, институције, организације, различите социјалне групе). За дете је заједница пре свега његово непосредно окружење - породица, вртић и друге установе и институције које посећује (дом здравља, места за изласке и забаву, продавнице и сл.).

Захваљујући свом проактивном приступу предшколска установа је видљиви субјект и активан партнер у општини Кнић, а деца учешћем у заједници развијају нова знања, осећање припадништва и заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет, користећи ресурсе и просторе у заједници за реализацију. Предшколска установа тежи повећању видљивости и промовисању значаја квалитетног раног васпитања и образовања у заједници, континуирано развијајући сарадњу, партнерство, и умрежавање с свим актерима који доприносе подршци раног развоја деце. Креирањем подстицајнијих услова за децу и породицу подржавају се добробити, остварују међусобни позитивни утицаји и дугорочно подиже општи квалитет живота у заједници. Тежимо да промовишемо слику о детету као компетентној, активној особи која има право и могућности да активно учествује у обликовању заједнице у којој живи. Установа користи различите ресурсе и просторе у заједници за реализацију активности (нпр. отворене просторе, институције образовања, културе и спорта итд.) и учествује у различитим дешавањима у локалној заједници (прославе, фестивали, акције). Информације о програму рада су доступне локалној заједници кроз учешће у многобројним акцијама и манифестацијама и кроз повезивање са другим образовним програмима и организацијама које се баве децом и породицом.

Континуирана сарадња видљива је и у партнерствима и сарадњи са другим институцијама: одељењем за друштвене делатности општине Кнић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, установе културе, установама спорта и рекреације, струковна удружења, удружења родитеља и невладине организације. Партнерства и сарадња предшколске установе остварена је и са привредним, пословним и услужним организацијама које пружају подршку у реализације неких активности или акција.

Отвореност Установе огледа се и кроз присуство волонтера и студената који могу реализовати стручну праксу, стицати радно искуство и реализовати истраживачке пројекте у вртићима. Сарадња Установе и основних школа се континуирано одвија кроз посете предшколске деце свим школама на територији општине Кнић, учешће на приредбама, као и кроз посете учитеља вртићима и заједничких састанака стручних сарадника школе, васпитача и родитеља чија деца полазе у школу. Негује се и дугогодишња сарадња са уметничким школама.

Отвореност предшколске установе огледа се и у видљивости путем веб сајта установе, фејсбук странице Установе, јутјуб канала на којима се презентују активности Установе, васпитно-образовни и едукативни садржаји и примери добре праксе. Многобројне активности Установе пропраћене су и медијски.

в. Рад са децом и породицама из осетљивих група

Унапређивање инклузивног образовања има приоритет у раду Установе. Установа је формирала Тим за инклузију као вид систематске подршке унапређивању и развијању инклузивне културе установе и неговању инклузивне праксе. Путем едукације васпитача, медицинских сестара васпитача, и сарадника, коришћењем релевантне стручне литературе и применом дигиталних технологија континуирано радимо на повећању отворености и осетљивости за инклузивност и унапређивање компетенција за планирање и реализацију васпитно-образовног рада и различитих облика додатне подршке у овој области.

Приоритети у раду Тима за инклузију

1. Неговање инклузивне праксе путем сензибилизације и едукације запослених и родитеља и локалне заједнице
2. Унапређивање педагошке документације везане за праћење развоја детета

3. Подршка васпитачу у планирању и реализацији васпитно-образовног рада са децом којој је неопходна додатна подршка у развоју.
4. Подршка родитељима деце са сметњама у развоју

Породица као први и основни васпитач детета није непроменљива и подложна је многим кризама током раста детета које зависе од контекста: болест, развод, смрт, губитак посла, сиромаштво, низак ниво образовања, инвалидитет, алкохолизам и у том смислу свака породица може да буде осетљива. Породице често трпе и дискриминацију и социјалну искљученост. Све су то ситуације када је породици потребна подршка, посебно породици са дететом предшколског узраста. Вртић има одговорност за доступност своје подршке и отворен је за сву децу из локалне заједнице. Вртић пружа подршку целовитом развоју детета, васпитној функцији породице и укључивању детета и одраслих у друштвену заједницу. Препознавањем и адекватним реаговањем, предшколска установа, кроз своје програме пружа различите врсте подршке: вршњачке, колегијалне, стручне, институционализоване, системски регулисане, усмерене на најбољи интерес и добробит детета.

г. Транзиција и континуитет у образовању

Процес адаптације и процес транзиције се пажљиво планирају и систематски прате у Установи. Транзициони периоди обухватају неколико месеци пре и након што дете пређе на следећи ниво васпитања и образовања: када дете први пут полази у предшколску установу (јасле, вртић, ППП), када прелази из јасала у вртић или долази из другог вртића (мења групу) и када полази у школу.

Програми транзиције (који подразумева и период адаптације) се развијају и реализују уважавајући перспективе породице и деце, уз афирмативно подстицање партнерства и повезивање у складу са могућностима и ресурсима вртића, породице и заједнице.

Обезбеђују се повољни услови за прилагођавање креирањем подстицајне средине и активности, осмишљеним и активним присуством родитеља током првих дана боравка деце у јаслицама и у вртићу, поштовањем индивидуалног ритма детета и постепеним одвајањем од родитеља. Активности за успешно прилагођавање и добробит детета, планирају се и реализују кроз узајамну сарадњу предшколске установе, породице и других система (ОШ, други вртић, ЦСР...).

У Установи се примењује програм адаптације на јасле и вртић у сарадњи са родитељима и подршка породици за сваки транзициони период.

Смисао боравка деце и родитеља је у томе да прелазак детета у нову средину има ослонац у ономе што му је блиско и познато, да нову средину упозна са особом за коју је везано и коју познаје. То је период у коме се активно прилагођавају и одрасли и деца, јер се кроз узајмне интеракције креира нови контекст у коме се моделују узајмна очекивања, утврђују рутине и успостављају обрасци понашања. Због тога је овај период посебно значајан и важно је да буде добро испланиран, а истовремено врло флексибилан. Посебна пажња поклања се стварању поверења и добре сарадње са породицом, јер је то темељ квалитетних, узајамно уважавајућих односа и партнерства са породицом. Једна од важних активности у овом периоду је и грађење идентитета групе, како би дете препознало сличности које га повезују са групом, доживело групу као своју и осетило сигурност, блискост и припадање. Дете такође уочава различитост и препознаје себе као јединствену и непоновљиву особу, која је вредна сама по себи и значајна као појединац, а истовремено и као члан својих група (породица, вршњачка група у вртићу, итд.)

Остваривање припремног предшколског програма доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и школског система као претпоставке остваривања континуитета у васпитању и образовању деце. Због тога овај транзициони период представља заједничку одговорност вртића, школског система и породице како би се олакшао прелазак детета у ново окружење. Циљ је обезбеђивање континуитета квалитетног физичког и социјалног контекста за развој и учење кроз холистички приступ детету, уз уважавање индивидуалних карактеристика и права сваког детета.

Деца предшколског узраста и њихове породице на територији општине Кнић током припремног предшколског програм упознају се са особеностима школског система. У години пред полазак у школу сарадња Установе и основних школа се континуирано одвија. Посете школама, праћење наставе током школског часа и заједничке приредбе предшколаца са децом школског узраста постали су неизоставни део овог транзиционог периода. Такође, родитељи деце припремног предшколског програма имају прилику да на заједничком састанку представника вртића: васпитача и са представницима школа дискутују важне аспекте транзиције, као и да се упознају са изазовима које полазак у школу доноси.

Негујемо континуитет и уважавамо сложеност транзиције између школског и предшколског система и када су у питању деца из осетљивих група. Како унапређење инклузивности образовања има приоритет у Установи, настојимо да са породицама, васпитачима и представницима школе заједно планирамо процес преласка из вртића у школу. Заједно са породицом детета разматрамо у којој мери би документација која постоји у виду мера индивидуализације, педагошки профил или индивидуални образовни план били од користи за креирање подстицајног окружења и ситуација у школи. Заједно са родитељима као партнерима креирамо праксу која се уз њихову сагласност преноси и у школски систем и има позитиван ефекат на учење и развој детета.

4. Предшколска установа као место рефлексивне праксе

а. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање

Кључна подручја за развијање заједнице рефлексивне праксе и професионално оснаживање у складу су са новом концепцијом Основа програма предшколског васпитања и образовања - Године узлета и циљевима нашег Развојног плана. Процес обука и имплементација Нових Основа програма биће нам основа за даље развијање заједнице рефлексивне праксе и професионално оснаживање васпитача. Заједнице учења ће се креирати тако да подрже процес имплементирања Нових Основа програма и развијају се уживо и онлајн. У заједницама учења практичара, сви узимају учешће. Учење се организује око релевантних питања, проблематике из праксе и истраживања које покрећу практичари или узимањем учешћа у истраживањима, пројектима и процесима заједно са релевантним установама.

Рефлексивност практичара је основ развијања програма и праксе. Наша Установа континуирано гради и негује културу лидерског деловања свих запослених на свим професионалним позицијама. Усмерени смо на унапређивање квалитета васпитно - образовне праксе и развој улоге професионалца као заступника значаја раног развоја и квалитетног предшколског васпитања и образовања. Оваква слика о лидеру у вртићу свој одраз има у виђењу детета као компетентне особе, вртића као места живљења и заједничког грађења програма уз учешће свих: деце, родитеља, породице и локалне заједнице.

Хоризонталне размене и истраживања практичара су нам основни ослонац развоја праксе и грађење односа заснованих на поверењу, уважавању, размени и узајамној подршци. У установи се реализују различити начини

планирања и остваривања хоризонталног учења и истраживања практичара чиме континуирано преиспитујемо теоријска и практична полазишта и сопствене праксе у дијалогу са колегама, породицом и децом. План стручног усавршавања реализоваће се и кроз рад Васпитно–образовног већа и стручних актива. Годишњим планом стручног усавршавања планирамо и редовно стручно усавршавање директора, секретара, васпитача, медицинских сестара - васпитача и сарадника путем акредитованих семинара. Осим наведеног, учествоваћемо у програмима стручног усавршавања на различитим интернет платформама, као на пример Etwinning, EPALe i Schooleducation gateway.

Похађани семинари се реализују и презентују у вртићима, на активима Установе, на стручним сусретима васпитача и медицинских сестара васпитача. Хоризонтално стручно усавршавање - Ова врста размене има вишеструке ефекте на квалитет рада и јачање компетенција. Наставићемо са богатом праксом хоризонталних размена и у наредном периоду. Примери добре праксе развијања програма у заједници "Вртић у породици" су нам послужили за покретање нових дискусија и стручно усавршавање. Начин на који су презентовани (коришћењем за нас нових веб алата) уједно одсликавају и потребу за унапређивањем дигиталних компетенција практичара. Креативна решења која смо изградили током овог периода користићемо као искуство за даље развијање праксе.

Креирају се различите прилике за професионални развој свих запослених (учешће у пројектима, активитет у стручним удружењима, хоризонтално и вертикално стручно усавршавање, индивидуални планови стручног усавршавања и сл.). Запослени установе заузимају запажено место у професионалним удружењима, стручним телима и организацијама и активно доприносе стручним разменама (скупови, сусрети, научне конференције и др.). Учествојемо на релевантним стручним скуповима, за које се тимски припремају презентације рада наших вртића, ангажовањем на промовисању права детета и породице и промовисањем значаја предшколског васпитања и образовања. Установа и сви запослени заговарају значај раног образовања у партнерству са локалном заједницом развијајући богату понуду програма (диверсификовани програми, програми подршке деци са тешкоћама у развоју и др).

б. Вредновање кроз праћење и документовање остваривања предшколског програма

Вредновање квалитета рада установа врши се кроз спољашње вредновање квалитета рада установе и самовредновање. Екстерно вредновање је реализовано у Установи 2014. године, на основу којег је израђен план за унапређивање рада Установе. Самовредновање као реалан процес доноси ефекте кроз подстицање добре праксе,

помагање запосленима да препознају сопствене вештине и стручност и омогућава заједничко учење и професионални развој. Спроводи се кроз кључне области дефинисане Правилником о стандардима квалитета рада установе. Циљ процеса и рада на овим областима самовредновања је грађење квалитетне праксе предшколске установе као заједнице учења и реалног програма васпитно-образовног рада са децом са једне стране, а са друге афирмација предшколског програма установе у друштвеној и професионалној заједници.

Веома је важна комуникација између Тима за самовредновање на нивоу Установе са тимовима вртића. У Тимовима за самовредновање вртића сагледава се сопствена пракса која води ка унапређењу у грађењу културе вртића, развијању реалног програма и подржавања дијалога са родитељима и децом кроз критички приступ према пракси и отвореност за преиспитивање и промену. На тај начин сваки вртић донекле развија сопствену праксу базирану на својим специфичностима. На почетку сваке радне године фокус стављамо на једну од кључних области. Акциони план обухвата ослушкивање заједничких потреба породице, предшколске установе, увида из праксе, специфичности вртића, породица деце, као и заједничког контекста учења.

Акциони план садржи активности, носиоце и време реализације. У оквиру активности спроводи се континуирано информисање, креирање различитих облика и могућности рада свих интересних група о процесу самовредновања у Предшколској установи „Цветић”. На овај начин, васпитач из улоге рефлексивног практичара сагледава своју праксу, детаљније упознаје како да на различите начине, својствене њиховим вртићима може да разматра индикаторе. То представља полазиште за промишљање о акцијама које ће унапредити рад вртића и сопствену праксу.

У процесу рада сваке радне године формирају се базе података за једну од приоритетних области самовредновања на основу израђеног инструмента, које представљају полазиште за дијалог са родитељима, децом васпитачима. Конструктивни предлози проистекли из дискусије интересних група представљају полазиште у изради Годишњег плана Установе. Заједничких настојања усмерена су ка остваривању предложених мера за унапређење квалитета рада на нивоу свих радних јединица, писање извештаја о процесу праћења квалитета рада. Евалуација спроведених мера за унапређење квалитета рада на основу извештаја, континуирана сарадња Тима за самовредновање на нивоу Установе и Тима за развојно планирање. Дијалог два тима води ка стварању нових перспектива, као и конкретних планова у наредној години.

Предшколски програм доноси се на неодређено време а измене ће се вршити по потреби, ради усаглашавања са насталим променама у току његовог остваривања.

Предшколски програм ступа на снагу наредног дана од дана објављивања на огласној табли Установе.

**ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА
ДАНИЈЕЛА ПАЈОВИЋ МИШОВИЋ**

Данијела Пајовић Мишовић